

Energie Anders! Maar hoe?

Een jaar geleden sprak ik in deze column over decentrale opwekking van stroom. Over de opkomst van de lokale energiecoöperaties. Initiatieven van bedrijven en burgers. En het werkt. We zien steeds meer zonnepanelen op de daken, de vaart komt er goed in. Ook ik heb vorige zomer panelen gelegd; we wekken er thuis alle stroom mee op en we hebben ook een zonneboiler voor het warme water. Zeker, de investering moet je zelf doen, maar na een jaar of acht á tien heb je de stroom voor niks en je draagt bij tot een beter milieu. En deze ontwikkeling zet zich voort. Goed om er nu, zo in het voorjaar van 2013, weer eens op terug te komen.

Waar ging het ook weer om? Europa heeft zich bindend vastgelegd op drie sporen:

1. We gaan minder energie gebruiken: besparen dus;
2. meer groene energie opwekken: verduurzamen;
3. en onze stroom beter gebruiken: efficiënter dus.

En Nederland doet mee, maar zit tegelijkertijd in een spagaat. En een spagaat is geen fijne houding kan ik u zeggen. Den Haag zit nog steeds op rozen met fossiele brandstoffen. Het gas uit het noorden des lands vormt sinds jaar en dag een centrale bron van inkomsten voor de Staat der Nederlanden. Ik herinner mij een artikel uit de 'Economist': "*Netherlands floating on gas*", oftewel de Nederlandse economie en overheid drijven op gas. En de gasprijs zit vastgekoppeld aan de olieprijs en daarom betalen ook wij als Nederlanders een stevige prijs voor onze energie. We zitten dus niet voor een dubbeltje op de eerste rang. Het Rijk is voor wat haar inkomsten betreft in hoge mate afhankelijk van de accijnzen die op alle vormen van energie worden geheven.

En daar, beste mensen, zit hem nu net de kneep. Landen zoals Zweden en Oostenrijk hebben zulke gasvelden niet en wekken al meer dan 40% van hun energie duurzaam op. Nederland zo'n 4%. Nederland bengelt samen met Polen achteraan. En het is maar de vraag of we de EU-afspraken gaan halen.

We kunnen ook van andere landen leren. Duitsland biedt een gegarandeerde opbrengst voor de stroom die je als particulier opwekt en op het net zet. Goed geregeld, maar ook daar, in Duitsland, zie je dat de stroomprijs voor de consument stijgt - en dat is nou net niet de bedoeling. Duitsland heeft het zich bovendien moeilijk gemaakt door de kerncentrales af te bouwen. Onze oosterburen moeten allereerst gaan investeren in de stroomnetten, want als het waait heeft Noord-Duitsland een overschot aan windenergie, maar de netten zijn daarvoor niet uitgebouwd. Kortom bij grootschalige windenergie heb je regelmatig te veel stroom. Die overcapaciteit moet je dan kwijt op de netten in de buurlanden, die er weinig voor betalen. Er zijn miljardeninvesteringen nodig om de netten in Duitsland aan te passen. En daar gaan nou net de Duitse *Länder*, de regio's, over en die zijn niet zo happig om daarin te investeren.

Maar ook hier speelt dat de grote jongens, de grote producten, zoals Essent, RWE, EON het daarbij nog moeilijker gaan krijgen. Deze energiebedrijven, we kennen ze, zitten door de terugvallende vraag al, zien met terugvallende vraag ook weinig terug van hun geïnvesteerde geld. Er is sprake van overcapaciteit. Centrales staan regelmatig stil en dat kost hen veel geld. Ook is het een raar verschijnsel dat regelmatig in ons land gascentrales worden stilgezet, terwijl kolengestookte centrales doordraaien. De kolencentrales zijn slechter voor het milieu, maar moeilijker af te schakelen als er te veel decentrale stroom op de netten komt.

In Nederland worden in de komende jaren nog kolencentrales in gebruik genomen op de Tweede Maasvlakte en in het Noorden van het land. Afgelopen week was ik in Groningen en kon de bouw met eigen ogen zien. Hier wordt gebouwd voor een Europese markt en die is moeilijk te voorspellen. De kolenprijs is op dit moment laag. Dat is een goed teken voor deze compagnies, maar wie weet wat deze prijs in de nabije toekomst gaat doen.

Kortom, dames en heren, het kabinet Rutte II is zich hiervan ten volle bewust met alle voetangels en klemmen. Het kabinet heeft de SER, Sociaal Economische Raad, gevraagd om binnenkort met een aanpak te komen. Alle betrokkenen zitten zo rond de tafel om tot een doorbraak te komen. Want nu mag je alleen 'achter de meter', voor het eigen huis of voor het eigen bedrijf opwekken. Natuurlijk je mag meer opwekken, maar dan leg je er door de heffing van 'Vadertje Staat' geld bij. Het zou al veel oplossen als je met je buurman, met je straat of wijk initiatieven mag nemen. Dan lever je de duurzaam opgewekte stroom aan elkaar en kun je meer panelen leggen op die plaatsen die er voor geschikt zijn. Zo geef je dorpen en buurten zelf het heft in handen. Een prima idee, zo lijkt me.

Het is maar goed dat alle landen in de Europese Gemeenschap zich hebben vastgelegd op verplichte doelen. Anders zou de crisis van dit moment al voldoende reden kunnen zijn het even rustig aan te doen. Terwijl de techniek het ons mogelijk maakt in de eigen energiebehoefte te voorzien, ziet de overheid haar inkomsten teruglopen. Energie was de perfecte melkkoe voor de staat. En hoe zal dat straks gaan? Zeker als de mogelijkheden voor het opslaan van energie binnen handbereik van de burger en bedrijven komt volgt er opnieuw een nieuwe impuls om energieonafhankelijkheid op decentraal niveau te worden.

Goed dat energie op de politieke agenda staat. Ik heb al zeven keer een energiedenktank georganiseerd. Dan komen er zo'n 60 mensen uit het hele land bijeen om te horen hoe we het in Europa doen en ook tegelijkertijd mij van advies te dienen. Maar ook dicht bij huis moet het gesprek - over energie - worden gevoerd. In alle gemeenten worden de programma's voorbereid voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2014. Ik denk dat het thema energie hierbij niet mag ontbreken. Immers, energieopwekking is dichterbij dan u denkt.

=====

Lambert van Nistelrooij
Lid Europees Parlement CDA